

Slovník floskulí 2. Další várka slovního smogu: paslova, pavazby, pamyšlenky.

Vladimír Just

Nakladatelství: Academia, Praha 2005, ISBN 80-200-1392-X

KŮROVEC

Ne nebojte se, toto nebude heslo z oblasti speciální entomologie, spíš z oblasti speciální demagogie.

Řekněme si ale nejprve kdy, proč a v čích ústech se stal lýkožrout jednou z floskulí desetiletí. Kůrovcová kampaň i konjunktura slova nabraly na síle zejména od poloviny devadesátých let v souvislosti s krizí v našem největším národním parku na Šumavě. Tamní krizový štáb už v roce 1993 vyhlásil, že situaci má pod kontrolou, kůrovcová kalamita je zažehnána. Pak ale nastoupili do vedení parku inženýři z Lesprojektu – tedy lidé zvyklí podle pravítka "projektovat les", nikoli chránit jej před lidskými zásahy, jak tomu bylo a je ve všech standardních národních parcích na světě, Bavorské sousedy nevyjímaje. Na jedné straně hor tak vznikl regulérní národní park, na druhé, naší straně lesní závod, verbálně kamuflovaný jako ochranné zařízení. (V cizině si ovšem vysloužil přezdívku Etiketenschwindel – etiketní podvod). Navenek se to projevovalo i tím, že se začalo od poloviny devadesátých let na obou stranách jedněch a týchž hor s pojmem kůrovec sémanticky nakládat zásadně odlišně: zatímco u nás to byl učiněný démon (malý hnědý brouček, který sežere celou Šumavu) a veřejný škůdce číslo jedna (náměstek ředitele NPŠ: Dobrý brouk = mrtvý brouk!, 1996; vrchní pěstební inženýr NPŠ: Pařez je náš program!, 1997 aj.), v Bavorsku to byl vítaný spojenec, přirozená součást lesa. Pomocník při přeměně horské smrčiny z nestabilního, hospodářsky využívaného porostu v porost přirozený, vyrostlý spontánně pod ochranou nepokácených souší a ponechaný cele přírodním procesům (ředitel bavorského Národního parku: Kůrovec není hrobař, ale porodník, 1996). Jeden brouk, jedny hory, dva diametrálně opačné významy.

Od té doby každý rok slavnostně vyhlášovalo vedení našeho parku v médiích svatou válku proti broukovi, na tuto válku pobíralo od státu nemalé finanční prostředky (dotovaná těžba vrtulníky aj.) a vždy, když masivně zasáhlo, hlásil pyšně vůdcův hlavní stan ve Vimperku úspěchy na všech frontách: Sestupný trend kalamitního výskytu kůrovců lze očekávat během dvou až třech následujících roků (únor 1996 – čtyři měsíce před největším namnožením kůrovce v historii parku). Nebo: Radikální zásahy na Modravsku byly účinné, kůrovec je díky nim na výrazném ústupu a na Březníku se již v podstatě netěží... (1997) popř. Brouk je plně pod naší kontrolou (1998) atd. A hned v následujících dvou letech přišly zatím rekordní kůrovcové a větrné těžby, jež v letech 1999 a 2000 pokaždé šplhaly až ke 300 tisícům kubíků. Okolní pily přitom paradoxně zely prázdnotou a krachovaly jedna po druhé, zato dřevařské akciovky, které lifrovaly vzácné šumavské, mj. rezonanční dřevo okamžitě do ciziny, jásaly a bohatly. Naplnila se, tentokrát po tunelářsku, metafora Karla Klostermanna o kůrovci jako zlatém broučkovi: všichni na něj nadávají, všichni se ho obávají, všichni proti němu bojují, ale kamkoliv přijde, přinese do kraje bohatství. Nejen já, laik, ale i zkušený lesní odborník a senátor Karel Schwarzenberg si přitom při pohledu na šumavské kopce povšiml jedné české zvláštnosti: náš kůrovec miluje geometrii. Žere podle pravítka, zásadně do pravých úhlů, čtverců a obdélníků, žír vždy pěkně ve vojenském zákrytu. Žír, projektovaný Lesprojektem. Holoseč, otevření porostních stěn a vítr už udělá práci za nás – a zdarma. Polom, kůrovec, těžba, vítr, nový polom, nový kůrovec, nová těžba. Nekonečný, vyzkoušený, vzájemně zacyklený proces: strategie trvale udržitelné těžby. V roce 2001 nezávislý audit zjistil, že jenom na Modravsku, kde odjakživa rostlo bezkonkurenčně nejvíce rezonančních smrků (třiceti- až čtyřicetinasobně dražších než je standard) a kde po kůrovcových zásazích zbyly jen tisíce obrovských pařezů, nevykázala účetně správa NPŠ v letech 1995–1999, na rozdíl od předchozích výkazů státních či vojenských lesů, prodej jediného kmene. Vše bylo vykazováno v horší, běčkové

či céčkové kategorii. A vrchol všeho: z nejpřísněji hlídaných jádrových zón, jak nakonec potvrdil i soudní znalec, začaly načerno mizet, mj. i pomocí státně dotovaných helikoptér, stovky účetně odepsaných kmenů. Ty nebyly najednou ani v papírech, ani v terénu. **Stát tu doslova masově dotoval své vlastní rozkradení.**

A hle: toto všechno nakonec dokázal ve vědomí veřejnosti i v šetřeních policie úspěšně přebít a překrýt – malý hnědý brouček. Pravý to mediální kouzelník. Jeho jménem se nakonec vše zaštitilo, vše zdůvodnilo a vše zamlžilo. Absurdním výsledkem této do detailu vypracované, rafinované a neprůstřední mediální strategie, tohoto desetiletého cíleného mytí mozků je, že zeptáte-li se dnes kohokoli ze svého okolí na základní problém, téma, smysl a cíl Šumavského národního parku, odpoví devět z deseti tázaných bez zaváhání: boj z kůrovcem. To neexistuje v žádném jiném národním parku ve zbytku světa. Tam všude se médiím podařilo vpravit do povědomí veřejnosti elementární pravdu, že tato instituce – nejvyšší forma ochrany přírody – není ochranou přírody před přírodou samou a jejími kalámitami, nýbrž před člověkem. A to nikoli před člověkem turistou a vědcem, ti oba jsou naopak v každém normálním NP srdečně vítáni a hýčkáni, ale před člověkem technokratem a projektantem, s jeho snahou řídit přírodní procesy motorovou pilou.

Ilustrace: Savojské Alpy